

دوست محترم

منظور از شاخص‌گذاری آبیاری (Benchmarking) چیست؟

شاخص‌گذاری در سال‌های اخیر عمومیت بسیاری پیدا کرده و هم اکنون بسیاری از پروژه‌های کشاورزی برای ارزیابی عملکرد مزارع خود از آن استفاده می‌نمایند. با وجود این، چنین به نظر می‌رسد کماکان پاره‌ای سردرگمی‌ها در مورد معنی واقعی واژه (شاخص‌گذاری) وجود داشته باشد.

ذیلاً تعریف ساده و توصیفی روشن‌گرانه از شاخص‌گذاری هر چند گرایش شرکت‌های تجاری را به همراه دارد بیان شده است تا به تبیین مفهوم شاخص‌گذاری کمک نماید.

شاخص‌گذاری مقایسه‌ای است بین نحوه انجام فعالیتی خاص در یک مؤسسه با فعالیت‌های شرکت‌های مشابه آن مؤسسه. این مقایسه از گستردگی کافی در جهت شناساندن بهترین مجری برخوردار می‌باشد. با ارزیابی دقیق فعالیت مورد نظر با فعالیت‌های مشابه، رسیدن به راهکارهای منطقی آسان‌تر خواهد بود و همچنین بهترین عملکرد دست یافتنی‌تر خواهد شد. مسلماً مطرح نمودن سؤالات صحیح و دقیق و استفاده از روش‌های مشابه ایده‌ای مناسب در جهت رسیدن به بهترین بودن‌ها می‌باشد. (Hequet گرفته شده از Evans، ۱۹۹۴- ص ۴).

در تعریف Hequet برای ارزیابی کیفی، سه مرحله مشخص شده است که عبارتند از:

- اولین مرحله؛ شناخت و انتخاب گروه‌ها جهت مقایسه، با در نظر گرفتن هدف دسترسی به بهترین وضعیت می‌باشد. این نکته قابل اهمیت است که مقایسه‌ها باید با بهترین‌ها انجام شود نه با آنهایی که از عملکرد مشابهی برخوردار می‌باشند.

- دومین مرحله؛ ارزیابی عملکرد شرکت‌های مورد مقایسه می‌باشد. برای منطقی کردن مقایسه‌ها، اندازه‌گیری مقادیر کمی مربوطه مورد نیاز می‌باشد.

- آخرین مرحله؛ شناسائی و تعیین فاکتورهائی است که مورد توجه شرکت‌های برتر نسبت به سایرین بوده است. این فاکتورها معمولاً به عنوان بهترین تجارب و روش‌های مدیریتی شناخته می‌شوند.

در تعریف شاخص‌گذاری Hequet این نکته قابل توجه است که سطح مطلق عملکرد اهمیت چندانی ندارد، بلکه در اینجا مقایسه نسبی عملکرد مطرح است که در مطالعه ارزیابی کیفی از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد. شاخص‌ها برای مقایسه در بین مؤسسات مهم می‌باشند و در مرحله شناخت بهترین نحوه اعمال مدیریت که سبب دسترسی به بهترین عملکرد، (مثلاً بالاترین میزان تولید به ازای واحد مصرف) است قابل ملاحظه می‌باشد. دامنه فعالیت‌هایی که قابل ارزیابی کیفی می‌باشند بسیار وسیع و سطح

رویدادهای خاص با موضوعات زیر نیز برگزار گردید.

موضوع جلسه ویژه: توسعه و تحقیقات در زمینه‌های آبیاری و زهکشی و کنترل سیلاب (ه مقاله).

سمپوزیوم: مشارکت بخش خصوصی در پروژه‌های آبیاری و زهکشی (۱۰ مقاله، یک مقاله از ایران).

رویدادهای خاص: دیدگاه آینده آب، غذا و توسعه روستایی در سال ۲۰۲۵ (۵ مقاله، یک مقاله از ایران).

موضوع سمینار: تاریخ آبیاری و تجارب حاصله از پروژه‌های ناموفق در زمینه‌های آبیاری و زهکشی (جمعاً ۳۲ مقاله، تعداد ۳ مقاله از ایران).

اخبار کمیسیون بین‌المللی آبیاری و زهکشی (ICID)

۱- طبق تصمیمات اخذ شده در پنجاه و سومین اجلاس بین‌المللی هیئت اجرائی ICID که امسال در مونترال کانادا برگزار گردید کشور ایران با اکثریت آراء به عنوان میزبان سومین کنفرانس مناطق آسیایی در سال ۲۰۰۶ انتخاب گردید.

۲- آقای Keizrul (از کمیته ملی مالزی) به عنوان رئیس کمیسیون بین‌المللی آبیاری و زهکشی ICID برای سال‌های ۲۰۰۵-۲۰۰۲ انتخاب گردید. لازم به ذکر است ریاست‌های ICID برای یک دوره سه ساله انتخاب می‌گردند و قبل از این آقای Schultz ریاست را به عهده داشتند.

۳- جوایز سالانه صرفه‌جویی در مصرف آب «Watsave» امسال به سه طرح ابتکاری ارائه شده توسط نمایندگان کشورهای انگلستان، مصر و هندوستان تعلق گرفت. این جایزه هر ساله به بهترین مقاله ابتکاری در زمینه موضوع صرفه‌جویی در مصرف آب تعلق می‌گیرد.

مقایسه‌ای که می‌توان انجام داد نیز بسیار گسترده می‌باشد. در عین حال که مقایسه‌ها را می‌توان در سطح کلان صنعتی در مرزهای بین‌المللی به انجام رسانید، می‌توان یک پروسه ساده را نیز درون همان شرکت یا واحد تجاری مورد مقایسه قرار داد.

پنجاه و سومین اجلاس کمیسیون بین‌المللی آبیاری و زهکشی (ICID) و هجدهمین کنگره بین‌المللی آبیاری و زهکشی

پنجاه و سومین اجلاس کمیسیون بین‌المللی آبیاری و زهکشی (ICID) و هجدهمین کنگره بین‌المللی آبیاری و زهکشی از تاریخ ۳۰ تیر لغایت ۶ مرداد سال ۱۳۸۱ در شهر مونترال کشور کانادا برگزار گردید. نمایندگان کمیته ملی آبیاری و زهکشی ایران همچون سال‌های گذشته در ۱۵ گروه فنی- تخصصی ICID که ایران در آنها عضو بوده به صورت فعال شرکت نمودند. همزمان با برگزاری جلسات گروه‌های فنی- تخصصی ICID، هجدهمین کنگره بین‌المللی آبیاری و زهکشی با موضوع اصلی «تولید غذا تحت شرایط کمبود آب، افزایش جمعیت و مسائل و مشکلات زیست محیطی» با دو سؤال اصلی زیر برگزار و در مجموع تعداد ۲۳۰ مقاله در این کنگره ارائه گردید.

سؤال ۱- تولید غذا و مبارزه با فقر با در نظر گرفتن محدودیت منابع آب و رشد جمعیت (جمعاً ۱۱۳ مقاله که تعداد ۱۰ مقاله از طرف ایران در این بخش ارائه گردید).

سؤال ۲- یکپارچگی مدیریت پروژه‌های آبیاری و زهکشی و کنترل سیلاب (جمعاً ۶۲ مقاله که یک مقاله از طرف ایران در این کنگره ارائه گردید).

□ در این رویداد علمی علاوه بر کنگره و اجلاس، یک جلسه ویژه، سمپوزیوم، سمینار و جلسه

۴- کمیته ملی آبیاری و زهکشی کره به عنوان بهترین کمیته ملی عضو ICID در طول سال‌های ۲۰۰۲-۱۹۹۹ انتخاب شد و به همین مناسبت لوح تقدیری به همراه جایزه نفیسی به این کمیته اهداء گردید.

۵- سرویس اطلاعاتی Text Delivery Service از طریق وبسایت کمیسیون بین‌المللی آبیاری و زهکشی قابل دسترس می‌باشد. هدف از این سرویس تسهیل در تبادل اطلاعات در زمینه آبیاری، زهکشی و کنترل سیلاب بین متخصصین می‌باشد.

دانشجویان بخوانند!

به منظور فراهم آمدن بستری مناسب جهت برقراری ارتباط بیشتر و سریعتر دانشجویان سراسر کشور با همدیگر و همچنین با دانشجویان سایر کشورها، بخش کارشناسان جوان کمیته ملی آبیاری و زهکشی ایران اقدام به ایجاد گروه ویژه‌ای بنام "International Irrigation Students" در سایت اینترنتی Yahoo نموده است. علاقمندان می‌توانند به منظور آشنایی بیشتر و عضویت در این گروه، به آدرس اینترنتی زیر مراجعه نمایند.

http://groups.yahoo.com/group/irrigation_students/

کارگاه تخصصی "مدیریت بهره‌برداری و نگهداری از شبکه‌های آبیاری و زهکشی"

گروه کار توسعه و مدیریت سیستم‌های آبیاری کمیته ملی آبیاری و زهکشی ایران در نظر دارد تا کارگاه مدیریت بهره‌برداری و نگهداری از شبکه‌های آبیاری و زهکشی را در روز چهارشنبه مورخ هشتم آبان ماه سالجاری برگزار نماید موضوعات مورد بحث در این کارگاه تخصصی عبارتند از:

الف- مدیریت بهره‌برداری از شبکه‌های آبیاری و زهکشی

ب- مدیریت نگهداری از شبکه‌های آبیاری و زهکشی
ج- مدیریت مالی هزینه‌های بهره‌برداری و نگهداری از شبکه‌های آبیاری و زهکشی

شرایط ثبت نام:

دانشجویان عضو کمیته ملی آبیاری و زهکشی
۲۰۰۰۰ ریال

کارشناسان، ۶۰۰۰۰ ریال

نحوه ثبت نام:

علاقمندان جهت شرکت در کارگاه لازم است با واریز مبلغ اعلام شده به حساب جاری ۱۱۲۵۸ بنام آقایان ارشادی و انصاری نزد بانک ملی ایران شعبه فلسطین شمالی و ارسال فیش بانکی به همراه فرم ثبت نام به دبیرخانه کمیته ملی آبیاری و زهکشی ایران اقدام به ثبت نام نمایند.

آخرین مهلت ثبت نام: ۱۳۸۱/۸/۱

کارگاه تخصصی "بهره‌برداری از منابع آب‌های شور"

کمیته ملی آبیاری و زهکشی با همکاری مرکز ملی تحقیقات شوری ایران در تاریخ ۲۱ شهریور ماه اقدام به برگزاری کارگاه تخصصی بهره‌برداری از منابع آب‌های شور در شهر یزد نمود. در این کارگاه که با استقبال قابل توجه اساتید، کارشناسان و دانشجویان همراه بود مقالات زیر ارائه و مورد بحث قرار گرفت.

الف- وضعیت شوری در ایران

ب- واکنش گیاهان به شوری

ج- استفاده از آب‌های شور در کشاورزی پایدار

د- شبیه‌سازی آب‌شوئی خاک‌های شور

پس از پایان کارگاه شرکت‌کنندگان از یک طرح استفاده از آب شور در اردکان یزد بازدید بعمل آوردند.

طرح سؤال (قسمت دوم)

طراحی زهکشی به ترکیبی از دانش و تجربه نیازمند است. برای برخی از پارامترهای طراحی

زهکشی، معیاری کاملاً دقیق و قطعی وجود ندارد. از همین روست که گاهی برای انتخاب مناسب پارامترها باید به جای مراجعه به کتاب‌های درسی، به اجماع نظرات کارشناسی توجه کرد. شاید به همین سبب بوده است که نشریه شماره ۲۸ آبیاری و زهکشی فائو از گردهم‌آیی تعدادی از نامداران زهکشی تدوین شده و مورد توجه وسیع جامعه کارشناسی قرار گرفته است.

کمیته ملی آبیاری و زهکشی قصد دارد که به منظور دستیابی به نظرات مشترک صاحب‌نظران، موضوعات زیر را به اجماع متخصصان قرار دهد. همانطور که گفته شد، هدف از این جلسه، رسیدن به معیارهای دقیق و قطعی نیست و رسیدن به آن را به پژوهشگران ایران و جهان وامی‌گذارد. به عکس، هدف از این اجماع، دستیابی به نظر مشترک کارشناسانی است که ضمن داشتن دانش حرفه‌ای، به مدد تجربیات چندین ساله خود می‌توانند نظرات ارزشمندی با توجه به شرایط کشور ابراز کنند.

ضمن تقدیم موضوعات مورد نظر، بدینوسیله از کارشناسان دعوت می‌شود تا نظرات و تجارب خود را در این زمینه به دبیرخانه این کمیته ارسال دارند.

سؤال ۱- چه معیاری را برای طبقه‌بندی شدت نیاز اراضی به زهکشی توصیه می‌کنید؟ اگر معیار، عمق سطح ایستابی است، در چه زمانی از سال (فصل کشت یا آیش)، با چه درجاتی از عمق آب زیرزمینی و تداوم آن؟. اگر معیار، شوری آب زیرزمینی است، چه فصلی و با چه درجاتی از شوری، به ویژه از نظر تفاوت‌های منشاء شوری (اولیه یا ثانویه)؟. اگر معیار، تلفیق عمق و شوری است، چه درجاتی را برای تعریف شدت نیاز

اراضی به زهکشی توصیه می‌کنید و برای چه زمانی از سال؟

سؤال ۲- چه عمقی را برای کنترل سطح ایستابی در شرایط شوری یا عدم وجود شوری برای کشور ما با اقلیم و الگوی کشت مختلف توصیه می‌کنید؟ ارقام پیشنهادی منابع زهکشی (از جمله نشریه شماره ۲۸ فائو) تا چه میزان با شرایط کشور ما و ویژگی‌های طرح‌های زهکشی ایران سازگاری دارند؟

**تازه‌های کتاب
کمیته ملی آبیاری و زهکشی ایران
تابستان ۱۳۸۱**

□ مدیریت آب در کشاورزی؛ پیامدهای اقتصادی -

اجتماعی

تعداد صفحات: ۷۹

□ دانشنامه مشاهیر فنون آب، آبیاری و سازه‌های

آبی

تعداد صفحات: ۲۴۵

□ قیمت‌گذاری آب آبیاری؛ بررسی ادبیات موضوع

تعداد صفحات: ۱۵۱

□ برنامه‌ریزی مدیریت، بهره‌برداری و نگهداری از

شبکه‌های آبیاری و زهکشی

تعداد صفحات: ۱۳۹

□ لوح فشرده نرم‌افزارهای مرتبط با آبیاری و

زهکشی (نسخه شماره ۲)

تعداد نرم‌افزار: ۳۶۰

تعداد: ۵ CD

نشانی دبیرخانه کمیته ملی آبیاری و زهکشی ایران:

تهران - خیابان شهید دستگردی (ظفر) - خیابان کارگزار -

کوچه شهرساز - پلاک ۲۴ - طبقه دوم

تلفن: ۲۲۰۷۳۴۸ - ۲۲۷۲۲۸۰

E-mail: irncid@neda.net.ir

<http://www.irncid.org>